

ARBETSPLAN I BARNOMSORGEN, DAGHEMMET TROLLSLÄNDAN 2023-2024

Innehåll

Förord	2
Inledning	2
1 Barnomsorgens uppdrag och värdegrund	2
1.1 Målsättningar för verksamhetsåret	3
2 Enhetens kontaktuppgifter och uppgifter om tjänster	4
2.1 Barnantal och avdelningar	4
2.2 Ledning och personal	4
2.3 Verksamhetsårets kalendarium och hålltider	4
3 Jämlikhet och jämställdhet	6
4 Hållbar utveckling	7
5 Arbetet med barns delaktighet och inflytande	7
6 Välbefinnande	8
7 Leken	8
8 Arbetssätt och lärmiljöer	9
8.1 Mångsidiga arbetssätt	9
8.2 Lärmiljö	9
8.3 Språkutvecklande arbetssätt	10
8.4 Pedagogisk dokumentation och planering	11
8.5 Digitala arbetssätt och digital kompetens	11
9 Omsorg, kost och vila	12
9.1 Omsorg	12
9.2 Kost	12
9.3 Vila	13
10 Arbetet med förverkligande av lärområdena inom barnomsorgen	13
11 Förundervisningen	15
12 Stöd för utveckling och lärande	16
12.1 Allmänpedagogiskt stöd	16
12.2 Specialbarnomsorg	17
13 Samarbete med vårdnadshavare	19
14 Rutiner för övergångar inom barnomsorgen	19
15 Arbetet med utvärdering av verksamheten	20
16 Beskrivning av religiösa evenemang och verksamhet med inslag av religionsutövning	21

Förord

Anvisningen för uppgörandet av arbetsplan har valts att göras som en ifyllnadsbar mall. Meningen är att varje enhet fyller i mallens rutor i enlighet med hur verksamhetens ser ut på enheten. Det går även att ändra layout, ändra och radera i texterna utanför rutorna men man bör vara aktsam att inte någon väsentlig information faller bort om man omformar mallen.

Inledning

I enlighet 2 § del II i LL (2020:32) om barnomsorg och grundskola varje gruppfamiljedaghem, daghem och fritidshem upp en arbetsplan som beskriver hur verksamheten ska genomföras. I arbetsplanen ska beskrivas hur verksamheten genomför barnomsorgens målsättning och enhetens ska precisera och tydliggöra de metoder enheten använder för att uppfylla målsättningar och riktlinjer som slagits fast i lagen och läroplanen. Daghemsföreståndaren ansvarar över att arbetsplanen sammanställs i samråd med personalen. Vårdnadshavarna ska informeras om innehållet i arbetsplanen. Arbetsplanen ska godkännas av kommunen och *sändas till Landskapsregeringen för kännedom i samband med att verksamhetsåret inleds.*

Arbetsplanen ska fungera som ett komplement till läroplanen för att tydliggöra och konkretisera hur enheten arbetar och vilka rutiner som finns gällande de övergripande områdena. Arbetsplanen är ett sätt för enheten att förtydliga det arbetet som görs utåt gentemot dem som kanske inte tar/tagit del av läroplanen för barnomsorgen. Med tanke på detta är mallen för arbetsplan *utarbetad med utdrag ur läroplanen vid varje kapitel.*

Det viktiga i arbetsplanen är dock att på ett konkret sätt beskriva HUR man på enheten arbetar inom de olika områden som beskrivs så att läsaren får en uppfattning om hur verksamheten bedrivs.

1 Barnomsorgens uppdrag och värdegrund

Barnomsorgen bygger på uppfattningen om barndomens egenvärde. Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i sin grupp. Barnets bästa ska komma i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras. Verksamheten ska vara inkluderande och ordnas i samarbete med vårdnadshavarna.

Det ligger i varje personals uppdrag att aktivt arbeta för att den gemensamma värdegrunden i verksamheten förverkligas. Alla som arbetar i verksamheten behöver reflektera över sin egen del som påverkare och ta till sig den värdegrund som formuleras i läroplanen för barnomsorgen på Åland.

Värdegrunden för barnomsorgen baserar sig på FN:s konvention om barns rättigheter.

För oss på daghemmet Trollsländan är det viktigt att vi ser alla barn som unika och värdefulla precis som de är och att vi möter deras behov på bästa möjliga sätt. Vi jobbar för att utveckla barnets färdigheter och förmågor för att lägga grunden till ett livslångt lärande.

Tillsammans med vårdnadshavare skapar vi förutsättningar för att barnen skall känna sig trygga med oss. Vi jobbar för att lyfta och förstärka det positiva hos varje barn, att de skall kunna visa empati, respektera olikheter, samt att se allas lika värde. Detta genom att vi vuxna fungerar som goda förebilder, visar ett gott beteende och omtanke om alla på daghemmet och i vår omgivning.

I vårt värdegrundsarbete i barngrupperna använder vi oss av Kompismaterialet-, tio Kompisböcker, baserade på FN:S Barnkonvention, Folkhälsans Dagisfredmaterial, Stegvis- samt Babblarnamaterialet. Värdegrundsarbetet pågår konstant under verksamhetsåret.

1.1 Målsättningar för verksamhetsåret

Alla enheter ska inför varje nytt verksamhetsår planera vilka delområden i läroplanen man väljer att fokusera på under året. Vad man väljer att formulera som specifika målsättningar ska synas i enhetens hela verksamhet under läsåret. Enhetens specifika målsättningar kan handla om att fokusera på områden som konstaterats vara utmanande i enhetens interna utvärdering (t.ex. att utveckla det språkutvecklande arbetssättet för att främja barnens språkutveckling) eller teman som formulerats av landskapsregeringen som ska genomsyra (Åland 100, fokusområden inom implementeringen av läroplanen) verksamheten.

Vi kommer under detta verksamhetsår att fokusera på *fortsatt implementering* av den nya läroplanen, samt Lärloggen. Vårt specifika fokusområde under verksamhetsåret kommer att vara **Skapande, kultur och estetiska uttrycksformer**.

2 Enhetens kontaktuppgifter och uppgifter om tjänster

2.1 Barnantal och avdelningar

Mulle 0-3 år 14 platser, tel: **018- 329156/ 0457 3453384**

Kotten 0-3 år 12 platser tel: **018-329157 / 0457 3470001**

Knyttet 2-4 år 14 platser, tel: **018 -329155/ 0457 345335**

Skrållan 3-7 år 21 platser tel: **018 -329153/ 0457 3453383**

Trulsa 3-7 år 21 platser, tel: **018 -329154 / 0457 3453382**

2.2 Ledning och personal

Daghemsföreståndare Kerstin Engström **tel: 018 -329151**

Viceföreståndare Maria Ström **tel: 018-329154**

Speciallärare i barnomsorg **tel: 018-329139**

Köket **tel: 018-329152**

På daghemmet jobbar :

1 Föreståndare administrativ

7 lärare i barnomsorg

13 barnskötare

2 Assistenten

1 Kock

1 Köksbiträde

1 Städare

1 Köksbiträde/Städare

2.3 Verksamhetsårets kalendarium och hålltider

Öppethållningstider: 7.30-17.00 (tidigare/senare vid behov enligt överenskommelse).

Planeringsdagar för personalen 2gg/termin, höstterminen **22.09.2023** och **24.11.2023** och vårterminen **09.02.2024** och **24.05.2024**.

Möte för vårdnadshavare på höstterminen.

Utvecklingssamtal med vårdnadshavare erbjuds minst en gång i året.

Julfest avdelningsvis i slutet av höstterminen

Vårfest i slutet av vårterminen

Sommarverksamhet v.27-30. Trollsländan har öppet denna sommar.

Information om övriga aktiviteter och händelser meddelas i infobrev från respektive avdelning samt på anslagstavla.

Hålltider för dagen:

Frukost kl.8-8.30

Utevistelse, fri lek och smågruppsarbete kl.8.30-11

Lunch kl.11

Vila och smågruppsarbete, fri lek kl.12-14

Mellanmål kl.14

Utevistelse från kl.14.30

3 Jämlikhet och jämställdhet

Inom barnomsorgen ska personalen aktivt arbeta för att möjliggöra delaktighet för alla på lika villkor och alla barn ska ha en möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem. Barnomsorgen ska främja förståelse för andra människor och stödja utvecklingen av empatisk förmåga. Barnet ska ges möjligheter att utveckla sina färdigheter och göra sina val oberoende av förväntningar baserade till exempel på kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person.

Skyldighet att främja jämställdhet och förebygga diskriminering på grund av könsidentitet eller könsuttryck stadgas sedan tidigare i jämställdhetslagen (FFS 1986/609) som tillämpas på Åland genom landskapslag (1989:27) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män. Från 1.6.2023 omfattas även barnomsorgen. Den 1.1.2023 har landskapslag (2022:43) om tillämpning av diskrimineringslagen trätt i kraft på Åland. Generellt gäller att planmässigt arbete för att främja likabehandling och jämställdhet ska göras i relation till situationen och behoven på varje enskilt verksamhetsställe. Vidare ska barnen/eleverna och deras vårdnadshavare ges möjlighet att bli hörda kring de främjande åtgärder som föreslås vidtas. Det är utbildningsanordnaren som ska se till att varje läroanstalt eller verksamhetsställe har en plan för de åtgärder som behövs för att främja likabehandling. Detsamma gäller plan för jämställdhetsfrämjande åtgärder.

Planerna för likabehandling och främjande av jämställdhet kan upprättas separat, tillsammans, eller införlivas i någon annan plan som finns vid läroanstalten eller verksamhetsstället. För jämställdhetsplaner gäller att de ska göras upp årligen eller högst tre år i sänder. För likabehandlingsplaner stipuleras inga formella tidsangivelser i lag, men eftersom planerna är att betrakta som verktyg i arbetet att främja jämställdhet och likabehandling är det rimligt att de följer liknande cykler. Arbetet med planerna ska på påbörjas inom 1.6.2023.

Vi ser till att ha en mångkulturell representation i våra bokhyllor och lärmiljöer. Ett av våra mål är att skapa en trivsamt atmosfär där glädje, lek och mångfald värderas högt. Vi tänker på att skapa en könsneutral verksamhetsmiljö, tillgänglig för alla och som ger likvärdiga möjligheter för alla barn.

Många i personalen har fått fortbildning i Positiv Psykologi och vi jobbar aktivt med att lyfta barnens och personalens styrkor bland annat genom uppmuntran till eget försökande. Vi har även ett aktivt arbete kring likabehandling och motverkande av mobbning, där personalen fungerar som goda förebilder och handleder barnen i konflikthantering. Arbetet med Plan för likabehandling och främjande av jämställdhet påbörjas under 2023.

Vi har ett aktivt och regelbundet återkommande arbete med barnkonventionen med tillhörande arbetsmaterial, Kanin och Igelkotts kompisböcker och -kort. Vi använder oss även av Rädda Barnens "Stopp min Kropp"-om barns personliga integritet, "Polyglutt"-en digital sagoapp, Dagisfredsmaterialet, Djuren på Djuris-URs program om känslor och lika behandling.

4 Hållbar utveckling

Barnomsorgen ska bidra till att bygga upp barnets positiva framtidstro och fästa uppmärksamhet vid vikten av en hållbar livsstil. Hållbarhet ska utifrån barnets utvecklingsnivå genomsyra hela barnomsorgens verksamhet. Barnet ska ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur olika val som människor gör bidrar till eller hindrar en hållbar utveckling så att personalen vägleder barnet att tillägna sig hälsosamma och hållbara levnadsvanor.

Vi arbetar med "Operation giftfritt daghem" enligt Ålands Natur och Miljö's handlingsplan. Daghemmen är i största möjliga utsträckning rensade på giftiga material och vid nya inköp prioriteras hållbara och giftfria produkter.

Barnen ges möjlighet att utveckla sin kunskap om ekonomisk, social och ekologisk hållbar utveckling. Vi läser böcker, gör skogsbesök, samtalar om vikten av att hålla naturen ren och vara rädda om den ekologiska mångfalden. Vi samtalar om hur vi skapar och använder energi, om konsumtion och återbruk av material. Vi sopsorterar och jobbar på att minska matsvinn. Vi lyfter även vikten av en god hälsa med hållbara återhämtningsmöjligheter- och matvanor, samt rörelseglädje.

Vi delar leksaker och spel mellan avdelningarna, sparar på vatten och hushållar med papper. Vi

5 Arbetet med barns delaktighet och inflytande

Varje barn har rätt till delaktighet och inflytande och barnet i barnomsorgen ska ges möjlighet att påverka verksamhetsinnehållet utifrån sin mognadsgrad. Barnet ska få lära sig om sina rättigheter och ska ha en möjlighet att uttrycka sina åsikter i alla frågor som gäller dem. Barnets åsikter ska beaktas i förhållande till barnets ålder och mognad. De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska gälla alla. Verksamheten inom barnomsorgen ska lägga grunden för förståelse av demokratibegreppet och förbereda barnet för delaktighet och ansvar och för de rättigheter och skyldigheter som gäller i ett demokratiskt samhälle.

Detta förutsätter att man medvetet utvecklar arbetssätt och strukturer som främjar delaktighet.

Känslan av att bli sedd och hörd på ett positivt sätt stärker barnets delaktighet. Samtal mellan vuxna och barn sker dagligen, enskilt och i mindre och större grupper. Vi intervjuar och observerar barnen kontinuerligt och följer upp barnens trivsel och utveckling. Barnen ges olika valmöjligheter i verksamhetens aktiviteter, de får vara delaktiga i planering av vilken mat som serveras och ge förslag på aktiviteter och utvecklande av inomhusmiljön och daghemmets gård. Barnens idéer och tankar lyfts och diskuteras och genomförs i mån av möjlighet. Barnen är delaktiga i skapande av vissa rutiner och våra trivselregler och vi ser till att våra yngre barn med hjälp av bilder, tecken som stöd kan vara delaktiga om inte språket räcker till. Med de äldre barnen förekommer röstning, då i samband med samtal kring demokrati

6 Välbefinnande

I all barnomsorg ska barnets behov av lek, trygga människorelationer samt positiva erfarenheter som stärker självkänslan tillgodoses. Verksamheten i barnomsorgen ska fokusera på att stärka det positiva, ta tillvara barnets styrkor och skapa meningsfullhet genom glädje i lärandet. På detta sätt stöds och utvecklas den psykiska hälsan och välbefinnandet hos både barn och vuxna i verksamheten. Att i verksamheten skapa strukturer som uppmuntrar till mod, mångfald och nytänkande skapar barn och vuxna som är trygga i sig själva och mår bra.

Barnomsorgens ska fokusera på att mångsidigt stärka psykologiskt välbefinnande och resiliens hos både barn och personal. Att stärka resiliens sker bland annat genom ett systematiskt arbete med att stärka relationskompetens och de socioemotionella färdigheterna.

Välbefinnande hos barn och personal stärks med bra rutiner, en trivsam miljö, indelning av barn i smågrupper, lek och positiva relationer. Vi tar tillsammans med barnen fram gemensamma trivselregler och jobbar med Positiv Psykologi där vi lyfter varandras styrkor. Personalen agerar som goda förebilder och anammar ett positivt förhållningssätt med fokus på problemlösning. Barnen får dagligen handledning i konfliktlösning. Barnens och personalens välbefinnande följs upp i olika forum som avdelningsmöten, BHG-möten, utvecklingssamtal, planeringsdagar och inte minst i dagliga samtal.

7 Leken

Leken har ett egenvärde inom barnomsorgen och goda lekmöjligheter är en del av barnomsorgens målsättning. Lekens betydelse för barnets välbefinnande, utveckling och lärande ska beaktas i all planering av verksamheten. Leken har fysisk, psykologisk, pedagogisk och social betydelse för barnets utveckling. Personalens rutiner och uppsikt är avgörande för att skapa utomhusområden och lekmiljöer där barnet känner sig tryggt.

Vi skapar inspirerande och föränderliga lekmiljöer utifrån barnens ålder och intressen. Vi kan ha gemensamma "lekstationer" som byts mellan avdelningar för att hålla barnens intresse uppe. Här finns även ett hållbarhetstänk. Vi får mer om vi delar med oss. Vi har ofta mindre lekgrupper inom- och utomhus och strävar efter att erbjuda lektider utan avbrott. Barnen får delta i vuxenledda grupplekar, koncentrations-, matte-, sång-, språk-, rörelse-, musiklekar, samt skapande stunder. Vi erbjuder barnen stunder av styrd och fri lek, där personalen styr val av lek och lekkamrater en del av tiden. Detta för att uppmuntra till nya lek-konstellationer och nya lekval. Personalen är delaktiga i leken för att kunna observera det sociala samspelet och handleda i lekens utveckling och vid eventuella konflikter. Personalen strävar efter att vara närvarande vid alla former av lek för att säkerställa en trygg lekmiljö.

8 Arbetssätt och lärmiljöer

Läroplanen har utarbetats utifrån en pedagogisk grundsyn där barnet har en aktiv roll. I barnomsorgen ska finnas sådana lärmiljöer där barnet ges möjlighet att själva göra aktiva val och barnets egna idéer kan tas tillvara. Personalen ska använda sig av varierande metoder och arbetssätt för att stöda barnets personliga växande, utveckling och lärande. Verksamheten fokuserar på att stärka det positiva, ta tillvara barnens styrkor och skapa meningsfullhet genom glädje i lärandet. Pedagogisk dokumentation och planering hör ihop med ett utforskande arbetssätt som bygger på ett gemensamt experimenterande och undersökande som inkluderar både barn och personal. Ett språkutvecklande arbetssätt gynnar alla barn och deras språkutveckling, trots att det är särskilt viktigt för ett barn med utmaningar inom språkområdet eller de barnen med annat modersmål än svenska.

8.1 Mångsidiga arbetssätt

Ett barn lär med alla sinnen och därför är det viktigt att lärandet i barnomsorgen sker genom att barnet ges möjlighet att bearbeta på flera olika sätt, att lärandet bygger på dialog och relationer, liksom att barnet är medskapare i de verksamheter och miljöer som de tillhör. Verksamheterna bör därför präglas av variation och bidra till barnets möjligheter att skapa kunskap på många, olika sätt.

Barnen lär genom lek, genom att se, höra och uppleva. Vi läser och tittar i böcker, såväl fysiska som digitala, provar på och skapar med hjälp av olika material. Vi experimenterar och dokumenterar, allt utifrån barnens egna intressen och behov. Vi använder oss av iPads och projektorer för att bland annat skapa spännande miljöer, fotografera, göra och titta på filmer mm.

Vi skapar tillfällen för fysisk aktivitet genom daglig utevistelse, skogspromenader, gymnastik, rörelselekar och dans, såväl inom- som utomhus.

8.2 Lärmiljö

I begreppet lärmiljö innefattas lokaler, platser, gemenskaper och personer, metoder, redskap och tillbehör som stödjer barnens utveckling, lärande och kommunikation. Lärmiljöerna ska utvecklas så att de mål som fastställs för barnomsorgen kan uppnås och så att de stödjer barnens sunda självkänsla och utvecklingen av sociala färdigheter och förmågan att lära sig. Barnets tankar, idéer, egna erfarenheter, kunskaper, intresse, förslag och individuella behov ska beaktas, tas tillvara och synliggöras i lärmiljöerna.

Vi utgår i planerandet av lärmiljöerna från barnens intressen och behov. Miljöerna ska vara inspirerande och föränderliga. Med hjälp av pedagogisk dokumentation kan vi se hur barnens intressen utvecklas och göra förändringar i den fysiska miljön. I skapandet av lärmiljöerna ska vi utgå ifrån barnens perspektiv och material ska vara mångfacetterat och lättillgängligt, där de kan utvecklas tillsammans och utmanas i sina lärprocesser.

I lärmiljön ingår även det sociala samspelet och personalen är nyfikna och uppmuntrande i sin kommunikation med barnen.

8.3 Språkutvecklande arbetssätt

Småbarnsåren är avgörande för språkutvecklingen och därför är ett språkutvecklande arbetssätt en av grundstenarna i barnomsorgens verksamhet. Genom att fokusera på barnets språkutveckling kan barnomsorgen bidra till att stärka deras självförtroende, trygghet, inkludering och flerspråkighet, såväl som litteracitet och kreativitet. Att stimulera barnets språkliga medvetenhet och språkutveckling är två viktiga delar i det språkutvecklande arbetssättet i barnomsorgen. Tidiga insatser på att utveckla barnets språkliga medvetenhet genom fonologiska övningar som genomförs på ett systematisk, strukturerat och kontinuerligt sätt ger en god grund för barnets fortsatta utveckling mot litteracitet.

Vi arbetar i alla åldersgrupper med systematisk språkträning bestående av fonologiska övningar med rim, ramsor, rytm, stavelser och sortering av ord och enligt Bornholmsmodellen. Vi ger synlighet åt olika språk som finns i världen, barngruppen eller i personalen.

Personalen agerar som goda förebilder, använder ett rikt språk, sätter ord på vardagshändelser och uppmuntrar till samtal. Böcker finns alltid tillgängliga i lärmiljöerna. Vi håller dagliga sagostunder, gör biblioteksbesök och har bokkassar på våra daghem. Vi har sagovila med lyssnande och använder oss av tjänsten Polyglutt – sagor digitalt med möjlighet att lyssna på olika språk och se bilder på storbildsskärm. Vi observerar och lär om symboler som finns i vår omgivning.

Vi använder oss av bild- och teckenstöd i verksamheten. Vi uppmärksammar Läsveckan, Internationella högläsningsdagen, Nordiska Litteraturveckan då vi ordnar kura grynings-stunder

8.4 Pedagogisk dokumentation och planering

Pedagogisk dokumentation är ett arbetssätt för att planera, genomföra, utvärdera och utveckla barnomsorgens verksamhet. Den information och förståelse som dokumentationen bidrar till ska användas till exempel för att arbetssätten, lärmiljöerna, verksamhetens mål, metoderna och innehållet kontinuerligt ska kunna anpassas enligt barnens intressen och behov.

För att kunna följa varje barns utveckling och lärande behöver det finnas dokumentation för alla barn i daghemsverksamhet inom barnomsorgen och dokumentationen behöver analyseras utifrån vilka möjligheter det enskilda barnet får för att kunna utvecklas och lära. När dokumentationen sker kontinuerligt och systematiskt är det möjligt att följa och analysera hur verksamheten stimulerar och utmanar barnet i deras utveckling och lärande. Det är först när varje barns möjligheter till utveckling synliggörs som det går att utvärdera hur man i verksamheten arbetar mot målen i läroplanen. Barnet själv skall kunna gå tillbaka och se över sin lärandeprocess, hen behöver själva få se att hen lärt sig och utvecklats.

Genom arbete med pedagogisk dokumentation kan vi synliggöra barnets utveckling och läroprocesser. Vi kan även observera oss själva och utveckla vårt sätt att skapa goda lärandestunder i vår verksamhet. Personalen har nyligen deltagit i fortbildning i ämnet och utvecklar som bäst rutiner för att börja arbeta med pedagogisk dokumentation, som tar tid och utrymme i anspråk. I den pedagogiska dokumentationen använder vi oss av intervjuer, barnets skapande, observationer, foto, film och ljudinspelningar.

Ålands landskapsregering har under hösten 2022 givit ut en anvisning för ibrukttagandet av barnets Lärlogg. Vi fortsätter med implementeringen av densamma. I barnets lärlogg ska barnets läroprocess synliggöras, styrkor lyftas och behov av stöd uppmärksammas.

8.5 Digitala arbetssätt och digital kompetens

Betydelsen av digitala färdigheter i samhället ökar och personalen inom barnomsorgen behöver förhålla sig till detta. En av barnomsorgens uppgifter är att främja jämlikheten i utbildningen och det är därför viktigt att varje barn får tillräckliga digitala färdigheter för framtiden. Digitala färdigheter är också i sig ett betydande verktyg för lärande. För att möjliggör kvalitativ inläring i digitala miljöer behövs utöver digitala verktyg och behövs också digitalpedagogiskt kunniga lärare i kombination med högklassiga digitala tjänster. Vilka digitala färdigheter som behövs, den digitala kompetensen, förändras över tid i takt med att samhället, tekniken och olika digitala tjänster förändras. Det varierar också med barnets ålder. Digitala arbetssätt och digitala verktyg ska användas på ett medvetet sätt som gynnas barns lärande.

Delar av personalen har under hösten 2022 fått fortbildning i ämnet och det pågår just nu ett arbete i kommunen kring digitaliseringen inom barnomsorgen där enheterna ska utrustas med fler digitala verktyg. Man håller även på att ta fram en digitaliseringsplan för barnomsorgen.

Vi ökar under tiden den digitala kompetensen hos personal och barn, bland annat genom att prova på arbete med olika digitala verktyg. Vi använder oss av olika appar, projektorer och iPads, provar på greenscreen och forskar nyfiket på olika former av programmering.

9 Omsorg, kost och vila

Barnomsorgen ska främja allsidig fysisk, emotionell, social och kognitiv utveckling. Förutom den pedagogiska verksamheten är det därför också viktigt att se till barnets behov av tid för återhämtning och vila, trygga relationer, att stärka barnets möjligheter till att tillägna sig en positiv hållbar inställning till mat och goda matvanor.

9.1 Omsorg

Verksamheten i barnomsorgen ska utgå från en helhetssyn på barn och barnens behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Omsorg innebär att tillgodose barnets fysiska grundbehov, men också den emotionella omsorgen om barnet. Vardagsrutiner som innefattar barnets grundbehov och andra dagligen återkommande situationer, till exempel måltider, att klä på och av sig, vila och att sköta sin hygien, är en viktig del av barnets dag. För den emotionella omsorgen och för barnets utveckling är samspelet mellan barn och personal viktigt. Ömsesidiga och respektfulla relationer och närhet utgör grunden för god omsorg. Barn mår bra av att knyta kontakter med andra människor och har ett behov av både trygga vuxna relationer och relationer med jämnåriga.

Vi jobbar för att göra inskolningen så bra som möjligt så att trygga relationer skapas från första början och barnet kan knyta an till någon i personalen. Vårdnadshavarna är med hela dagar under inskolningsperioden. En trygg miljö, återkommande dagliga rutiner samt att kunna erbjuda en trygg famn, är viktigt för oss.

Lärande sker i alla vardagssituationer, där personalen finns med och stöder och uppmuntrar barnet till självständighet.

9.2 Kost

Barn i barnomsorgen ska erbjudas en hälsosam och lämplig kost som fyller barnets näringsbehov. De gemensamma måltiderna fungerar som en social och pedagogisk situation för barngruppen där barnen bland annat lär sig gott bordsskick och att ta hänsyn till varandra.

Vi erbjuder näringsrik, varierad kost lagad från grunden av i mån av möjlighet närproducerade råvaror. Vi uppmuntrar till nya smakupplevelser och även vegetarisk kost finns på menyn regelbundet.

Vi samtalar med barnen om matens ursprung, färg, form, smak, antal, dess betydelse för vårt välmående, samt betonar vikten av att minimera matsvinnet.

Personalen fungerar som förebilder vid måltidssituationer, vi tränar på bordsskick, att ta hänsyn till varandra. De äldre barnen tränar på att själv servera sig en lagom portion. Barnen är delaktiga i dukning och avdukning, samt får vara med och påverka menyn.

9.3 Vila

Barn har rätt till lek, vila och fritid. Balansen mellan aktiviteter och vila återhämtning är viktigt inom barnomsorgens verksamhet. Det är också viktigt att tänka på att många barn, också lite äldre barn, kan bli trötta och uppleva en ökad stress under eftermiddagarna, vilket man behöver beakta då dagens planeras för balans mellan aktivitet och vila. Vilan i barnomsorgens verksamhet behöver därför utgå från det enskilda barnets behov, som kan komma att variera. Under vilan behöver särskilt beaktas barnets integritet och personalens lyhördhet inför barnets signaler och behov är viktigt.

Vi strävar efter att tillgodose alla barns behov av en stunds daglig återhämtning.

För de yngre barnen på Mulle, Kotten och Knyttet vila där man har möjlighet att sova och för de äldre barnen på Trulsa och Skrållan sagoläsning eller annan lugn aktivitet. Vi strävar efter att under dagen skapa lugna platser.

10 Arbetet med förverkligande av lärområdena inom barnomsorgen

För att planera en kvalitativ barnomsorg och för att stöda barnets utveckling och lärande är det viktigt att det råder balans mellan social, emotionell, fysisk och kognitiv utveckling. Därför är det viktigt att i planeringen av verksamheten beakta och känna till betydelsen av lek, kontakt med naturen, musik, konst och fysisk aktivitet. Det är också centralt att man i verksamheten främjar barnets deltagande, initiativ, och självständighet, att problemlösning och kreativitet får ta plats och att uppmuntra sådant lärande som omfattar resonemang, undersökning och samarbete. Utifrån detta ska lärarna i barnomsorg tillsammans med barnet planera och genomföra en mångsidig och helhetsskapande pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i fem lärområden.

Dessa fem lärområden är likvärdiga och barnet har rätt att få mångsidiga upplevelser inom de olika lärområdena. Personalen ska se till att den pedagogiska verksamheten, som planeras av lärare i barnomsorg, men förverkligas av hela arbetslaget tillsammans, främjar utvecklingen och lärandet hos barn i olika åldrar.

Lärområden inom barnomsorgen:

- Språk och kommunikation

- Skapande, kultur och estetiska uttrycksformer
- Mångfald, gemenskap och samhälle
- Matematiskt tänkande, hållbarhet och utforskande
- Kropp, hälsa och utveckling

Det är viktigt att alla barn har möjlighet att lära sig och få arbeta i egen takt och utveckla sina färdigheter i mångsidiga lärmiljöer i växelverkan med andra barn, läraren och den övriga personalen. Syftet med lärområdena är att erbjuda barnet nya och inspirerande lärandeupplevelser och möjligheter att arbeta med uppgifter som innehåller lämpliga utmaningar i lärandet. Barnets olika behov av stöd ska beaktas i verksamheten och barnet ska ges tillräckligt stöd genast när behov uppstår.

Vi jobbar utifrån olika TEMAN som kan sträcka sig över veckor, månader, terminer och år. Vi ser, med hjälp av pedagogisk dokumentation, hur barnens intressen och behov utvecklas och planerar verksamheten utifrån de fem lärområdena. Vi använder oss av exempelvis lotusscheman eller mindmaps för att se att vi får med alla lärområden i vår verksamhet.

SPRÅK OCH KOMMUNIKATION är en stor del av vardagen på daghemmen. Vi samtalar med barnen och sätter ord på saker och företeelser som barnen möter i verksamheten. Vi kommunicerar med tecken och bildstöd, kroppsspråk och ansiktsuttryck. Vi har dagligen högläsningstider tillsammans med barnen.

SKAPANDE, KULTUR OCH ESTETISKA UTTRYCKSFORMER

Barnen får prova på skapande med olika material. Vi sjunger dagligen, har gemensamma sång och dansstunder för hela Trollsländan och provar på olika former av dramatisering, dans och rörelse. Vi gör studiebesök på museer och besöker kulturellt intressanta miljöer samt deltar i teaterföreställningar som erbjuds.

MÅNGFALD, GEMENSKAP OCH SAMHÄLLE

Representation av mångfald finns i böcker och lärmiljöer. Vi jobbar i mindre och större grupper, varierar arbetssätten utifrån barnens intressen och behov. Vi gör olika studiebesök kopplade till verksamheten. Ser närmare på olika kulturella dagar under året.

MATEMATISKT TÄNKANDE, HÅLLBARHET OCH UTFORSKANDE

I den dagliga verksamheten finns oändliga möjligheter att lyfta det matematiska tänkandet. Vi väger, mäter, sorterar, jämför, räknar, adderar och subtraherar. Vi anammar ett utforskande förhållningssätt och fångar upp barnens intressen, är nyfikna och uppmuntrade och söker tillsammans med barnen svar på frågor som uppstår. Hållbarhetstänket finns alltid närvarande och lyfts när tillfälle uppstår.

KROPP, HÄLSA OCH UTVECKLING

lyfts dagligen. Barnen erbjuds möjlighet till fysiska aktiviteter. En allsidig kost serveras, med utökat inslag av vegetarisk mat. Vi samtalar med barnen om vikten av att äta bra och ta hand om sig. Det finns utrymme för vila och återhämtning i dagsrutinerna.

11 Förundervisningen

Syftet med förundervisningen är att förbereda barnet för livet och fortsatt lärande och utbildning. Förundervisningen kan bedrivas ihop med övrig barnomsorgs verksamhet och /eller separat för de barn som ingår i förundervisningen. Under förundervisningsåret arbetar man utifrån samma lärområden som berör hela barnomsorgen, men med förstärkt fokus på skolförberedande centralt innehåll. Även om innehållet är skolförberedande skall det bearbetas med leken som utgångspunkt och genom mångsidiga arbetssätt, med konkret och visuellt material och genom ett gemensamt utforskande.

Förundervisning sker integrerat under hela dagen på den egna avdelningen Trulsa eller Skrållan, samt med fokus på skolförberedande innehåll en stund dagligen före eller efter lunch med förundervisningsbarnen från den egna avdelningen. Ökat samarbete för förundervisningsbarnen från båda avdelningarna under vårterminen. Våra fokusområden under förundervisningsåret :

Att uppmuntra och stöda barnen till självständighet, som att ta hand om sig själv och sina egna och daghemmets saker.

Stöda barnen i det sociala samspelet, hur man är en bra kompis.

Systematiska språklekar enligt bl.a Bornholmmodellen, högläsning,

Testar på och bekantar oss med olika material och tekniker- skapande.

Fysisk aktivitet inomhus och utomhus i fri lek samt i ledda rörelsestunder och övningar som främjar finmotoriken.

Vi laborerar med matematiska begrepp, mäter, jämför, räknar och konstruerar, siffror-antal.

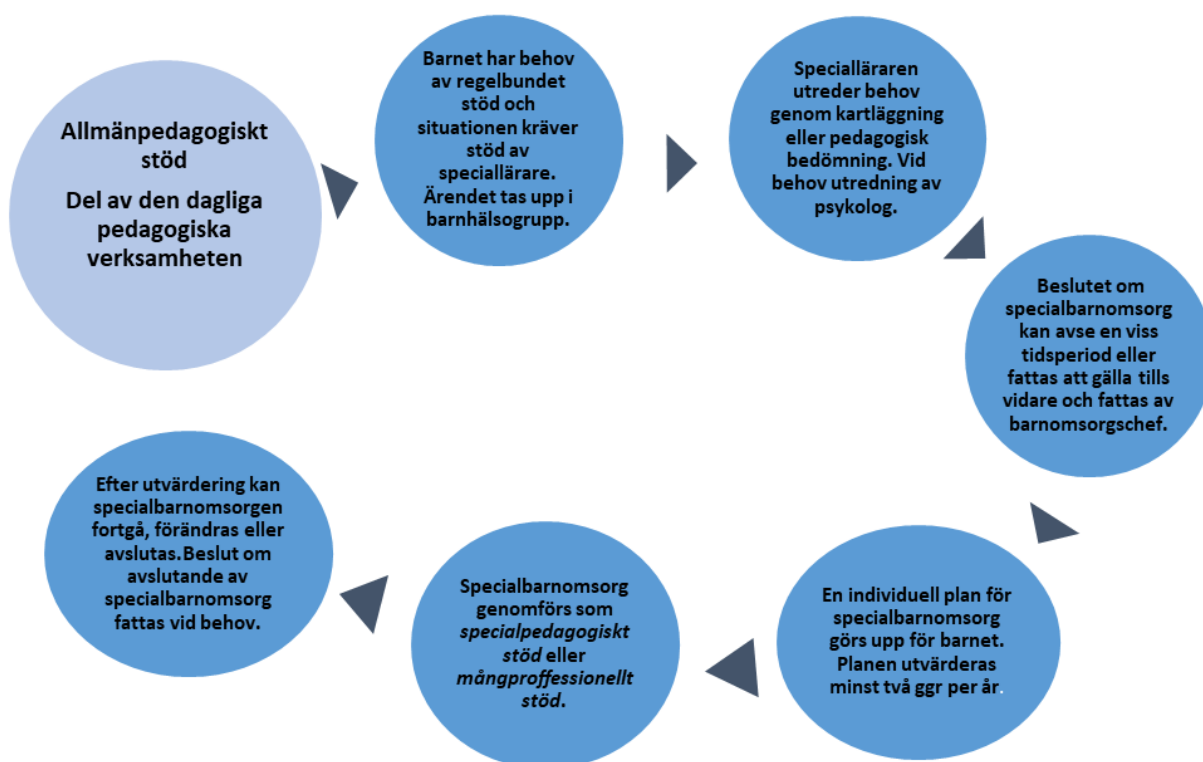
I förundervisningen använder vi materialet Språk- och mattelekar med Mamma Mu, Trulles ABC.

12 Stöd för utveckling och lärande

Varje barn inom barnomsorgen har enligt sitt behov rätt till stöd för sin utveckling och sitt lärande. Barnomsorgen ska bereda gynnsamma förutsättningar för barnets allsidiga utveckling genom att på olika sätt arbeta förebyggande och genom att erbjuda olika stödåtgärder. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt att tidigt identifiera hinder för utveckling och lärande och att sätta in stödfunktioner i förebyggande syfte. Genom tidigt och rätt riktat stöd kan man främja barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Barnets behov av stöd, förverkligande av stöd och utvärdering av stöd sker i samråd med barnet och barnets vårdnadshavare.

För att kunna upptäcka stödbehovet ska barnets möjlighet till utveckling och lärande utvärderas kontinuerligt i den dagliga verksamheten. Barnets möjligheter till utveckling och lärande följs upp i samarbete med barnet och vårdnadshavarna och dokumenteras i loggen för barnets utveckling och lärandeprocess vid loggens uppföljning. Uppmärksamhet fästs vid att i ett tidigt skede känna igen möjliga hinder eller svårigheter för barnets växande och lärande. Det stöd som barnet får ska vara flexibelt, långsiktigt planerat och ska ändra enligt barnets behov. För att trygga barnets utveckling och lärande är det viktigt att stödet ges i rätt tid och på rätt nivå så länge som barnet har behov av stödet.

I bilden beskrivs arbetsgången för stöd för barnets utveckling och lärande:

12.1 Allmänpedagogiskt stöd

Det allmänpedagogiska stödet är en del av den dagliga pedagogiska verksamheten och riktar sig till alla barn som tillfälligt behöver stöd för sin allsidiga utveckling. Allmänpedagogiskt stöd innebär att alla barn ska få ett individanpassat bemötande inom ramen för det allmänpedagogiska arbetet. I verksamheten innebär detta exempelvis att:

- utgå från barnets intressen behov och styrkor
- beakta barns olika sätt att lära sig
- arbetssätten varierar
- smågruppers sammansättning varierar vid behov
- den pedagogiska miljön är ändamålsenlig
- verksamheten åskådliggörs med bilder
- samspelet mellan barn och vuxna är fungerande och att de dagliga rutinerna stödjer barnet.
- barnet får kortvarigt tillfälligt stöd av kurator

Arbetsgången

Personalen vid daghemmet eller vårdnadshavare uppmärksammar barn i behov av mer stöd. Vårdnadshavare informeras.

Personalen för ärendet till daghemmets BHG vid behov.

Vid behov kontakter personalen specialläraren för konsultation och handledning.

Ansvarsfördelningen:

Allmänpedagogiskt stöd ges av personalen genom att de anpassar och individualiserar arbetet i verksamheten.

Kontakten med hemmet

Vid planering av tillfälliga stödinsatser ska barnet och vårdnadshavare inkluderas och informeras.

Personalen håller kontakten med vårdnadshavare gällande planering och genomförandet av allmänpedagogiska stödinsatser

12.2 Specialbarnomsorg

Specialbarnomsorg ges då barnets behov av stöd är regelbundet och då situationen kräver stöd av speciallärare i barnomsorgen. Specialbarnomsorg ska ges av kommunen i den omfattning som barnet har behov av det som specialpedagogiskt stöd eller mångprofessionellt stöd.

För varje barn inom barnomsorgen som beviljats specialpedagogiskt eller mångprofessionellt stöd ska de särskilda stödinsatserna utformas och sammanfattas i en individuell plan för stöd för utveckling och lärande, SUL.

Specialpedagogiskt stöd kan innebära

- speciallärare inom barnomsorg träffar barnet för systematisk handledning och träning
- speciallärare inom barnomsorg handleder personal och vårdnadshavare
- bildkommunikation på individnivå, individuell bildstruktur
- stödtecken används
- personaltäthet ökas
- assistent/resursperson kan bistå barnet

- Barnet får stöd av talterapeut, logoped, ergoterapeut eller fysioterapeut
- Barnet får kontinuerligt, planerat stöd av psykolog och kuratorstjänster

att: Mångprofessionellt stöd kan

innebära att

Arbetsgången vid specialpedagogiskt stöd:

Arbetsgången är illustrerad under kapitel Stöd för utveckling och lärande.

Ansvarsfördelningen mellan lärare inom barnomsorg, speciallärare och beslutsfattare:

Det enskilda barnets behov av stöd tas upp i BHG av personalen. Speciallärare gör en utredning i form av kartläggning eller pedagogisk bedömning och på basis av den fattas det beslut om specialbarnomsorg.

Speciallärare tar i samråd med vårdnadshavare och lärare i barnomsorg fram en individuell plan för barnets utveckling och lärande där barnets åsikter ska beaktas enligt ålder och mognad.

Personalen ansvarar för dokumentationen och stödåtgärder som gynnar barnets utveckling både i gruppen och individuellt samt att den individuella planen följs.

Specialläraren träffar barnet regelbundet eller enligt överenskommelse.

Kontakten med hemmet gällande specialbarnomsorgen:

Stödinsatserna planeras i samråd med vårdnadshavaren som alltid ska ha tillgång till den individuella planen.

Specialläraren fungerar som kontaktperson mellan hemmet och olika aktörer inom det mångprofessionella stödet (skolpsykolog, talterapi, ergo/fysioterapi) och sammankallar till nätverksmöten.

Specialläraren fyller vid behov i samtyckesblankett tillsammans med pedagogisk personal gällande psykologbedömning och ansvarar att vårdnadshavare får ta del av den och godkänna den.

Rutinerna för uppgörande av barnets individuella plan för stöd för lärande och utveckling SUL:

Specialläraren kartlägger stödbehovet utifrån observationer, kartläggning och annan viktig information kring barnet.

Därefter tar man fram planen för utveckling och lärande i samråd med vårdnadshavare och lärare i barnomsorg och uppställs mål för stödinsatser. Mål och ansvarsområden delges vårdnadshavare som får ge sina synpunkter om den.

13 Samarbete med vårdnadshavare

Barnomsorgen ska främja olika former av samarbete för att gynna barnets utveckling, lärande och delaktighet. Barnomsorgens verksamhet bedrivs i nära samverkan med hemmet och barnomsorgen ska skapa förtroendefulla relationer med vårdnadshavare som bär huvudansvaret för barnets fostran, lärande och utveckling.

För att kunna uppfylla sin fostrande uppgift måste vårdnadshavarna få information om hur deras barns lärande och utveckling fortskrider. Vårdnadshavarna ska informeras om centrala frågor som gäller verksamheten, till exempel läroplan, arbetsplan och olika evenemang. Barnets utveckling och lärandeprocesser ska sedan med hjälp av materialet i lärloggen följas upp minst en gång per år i samband med ett utvecklingssamtal tillsammans med vårdnadshavare.

Samarbetet med vårdnadshavare **förutsätter också vårdnadshavares engagemang genom exempelvis att ta del av information från barnomsorgsenheten, delta i möten och i sin tur delge personalen viktig information**, för att barnets tid i barnomsorgen blir så bra som möjligt.

Vi bjuder in till ÖPPET HUS-dagar då nya familjer är välkomna att besöka daghemmet. Här informeras om daghemmets verksamhet och rutiner och det finns tillfälle att bekanta sig med miljö och personal och att ställa frågor.

Den dagliga kontakten är oerhört viktig. Där får vårdnadshavarna vid lämning och hämtning information om barnets dagisdag. Vi skickar/delar ut informationsbrev där vi informerar om kalendarium, temaarbete och annat som vårdnadshavarna behöver veta. Utvecklingssamtal hålls på regelbunden basis och efter önskemål. Vi har även infomöten, aktivitetsskvällar och vårfest där vårdnadshavare bjuds in.

Samarbete med vårdnadshavarna förutsätter även vårdnadshavarnas engagemang genom att aktivt ta del av den information som ges och i sin tur delge viktig information till personalen.

14 Rutiner för övergångar inom barnomsorgen

Övergången från hemmet, från den tidigare barnomsorgen till förundervisningen och övergångar under dagen är viktiga för att skapa trygghet för barnet. En smidig övergång främjar barnens känsla av trygghet och välbefinnande samt deras förutsättningar för tillväxt och för att lära sig. I lärloggen för utveckling och lärande kan övergångarna dokumenteras, diskuteras och utvärderas och i kommunens plan för övergång från barnomsorg till grundskola beskrivs hur denna övergång ordnas. (Se ÅLR 2023/2578)

Inskolningen skall vara en trygg övergång från hemmet till barnomsorgen där vårdnadshavarna är delaktiga och närvarande under några heldagar och då man bekantar sig med personal, barn och miljö samt daghemmets rutiner.

Vid övergång mellan avdelningarna, besöker barnet den nya avdelningen tillsammans med personal vid några tillfällen.

Viktigt med tid för inskolning tillsammans med vårdnadshavare även vid övergång mellan daghem.

Vid övergång från förundervisning till skola görs skolbesök i april-maj, ett besök där man träffar sina blivande klasskamrater. Ett överföringssamtal med information om barnets utveckling, styrkor och eventuella stödbehov hålls med läraren i barnomsorg med mottagande skola.

15 Arbetet med utvärdering av verksamheten

Ett bra kvalitetsarbete bygger på att barnomsorgen planerar, följer upp och utvärderar sitt eget arbete, tar tillvara resultaten och omsätter dem i olika åtgärder för att utveckla verksamheten. Det är kommunens ansvar att se till att enheten har förutsättningar att göra detta. Genom utvärdering kan enheten fånga upp vad som fungerat bra och vad som fungerat mindre bra. Det är viktigt att alla parter, barnen, vårdnadshavarna, ledningen och personalen, utvärderar verksamheten.

Inom barnomsorgen bör man kontinuerligt utvärdera hur läroplanen har förverkligats i verksamheten. Utvärderingen kan fokusera på bland annat personalens kommunikation med barnen, stämningen i gruppen, pedagogiska arbetssätt, verksamhetens innehåll, samarbetet med hemmen, barnhälsan, personalresurserna, utrymmena eller lärmiljöerna. I ett daghem ansvarar daghemsföreståndaren för att möjliggöra och följa upp utvärderingen medan det i ett fritidshem ansvaras över av rektor eller daghemsföreståndare. Resultaten av utvärderingen ska fungera som ett instrument för verksamhetens interna utveckling och vid behov leda till justeringar av verksamhetsidé och arbetsrutiner. Uppföljningen och utvärderingen syftar alltså till att synliggöra resultat och ge underlag för eventuella förändringar. Det är inte bara fråga om att kontrollera hur ansvaret fullföljts utan en fråga om hur arbetet ska fortsätta och utvecklas.

Då barnomsorgen har nya styrdokument pågår just nu ett uppbyggande av rutiner och organisation för att bättre kunna arbeta med uppföljning och utveckling av verksamheten.

Tills vidare ser vi till att lärarna regelbundet träffas och tillsammans utvärderar och reflekterar över sitt uppdrag och verksamheten. Arbetslagen utvärderar och utvecklar verksamheten på avdelningsmöten. Barnen är delaktiga i utvärderingen av verksamheten tillsammans med personalen i samtal i mindre eller större grupper, genom intervjuer och observationer. Vårdnadshavarna involveras i utvärderingen genom utvecklingssamtal och infomöten, där olika frågor diskuteras, och med hjälp av enkätundersökningar.

Resultaten av utvärderingarna lyfts inom avdelningarnas arbetslag, hela daghemmets personalgrupp, inom daghemsföreståndargruppen och med kommunens barnomsorgsledare och vid behov lyfts frågor till politisk nivå.

16 Beskrivning av religiösa evenemang och verksamhet med inslag av religionsutövning

Landskapslag om barnomsorg och grundskola slår fast att verksamheten inom barnomsorgen är ickekonfessionell och barnets och vårdnadshavarnas livsåskådning ska beaktas och respekteras i planeringen av verksamheten. Vidare styrs verksamheten också av bestämmelserna om religions- och samvetsfrihet i Finlands grundlag (FFS 731/1999. Landskapsregeringen har tagit fram anvisningar (**ÅLR 2021/3409**) gällande högtider och religiösa evenemang i den allmänna verksamheten inom barnomsorg och grundskola vars syfte är trygga att de kulturella grundrättigheterna och de grundrättigheter som gäller religionsfrihet förverkligas inom barnomsorgen och grundskolan, att främja tolerans och pluralism samt att säkerställa att undervisningen är religiöst och konfessionellt obunden.

Kommunen kan besluta om religiösa evenemang ska ingå i barnomsorgens och grundskolans verksamhet eller om det inte ska göra det. Religiösa evenemang (t.ex. gudstjänster och religiösa morgonsamlingar) är religionsutövning. Om kommunen väljer att religiösa evenemang ska ingå i verksamheterna ska de beskrivas i arbetsplanen. Vid religiösa evenemang och förrättningar ska man ordna alternativ och meningsfull sysselsättning. Den alternativa verksamheten ska med undantag för det religiösa innehållet till sin natur och sina mål vara så lika som möjligt det evenemang i vars ställe verksamheten ordnas. I barnomsorgen ska man också se till att deltagandet eller icke-deltagandet i de religiösa evenemangen inte leder till att barnet stämplas eller till andra menliga följder för barnet. Det väsentliga är att vårdnadshavaren har en faktisk och genuin möjlighet att välja om barnet ska delta i evenemang och förrättningar som innehåller religiösa inslag. Religiösa evenemang och förrättningar ska ordnas separat från den övriga verksamheten. Enheten ska se till att friheten att inte delta i religionsutövning också uppnås i praktiken, till exempel så att de alternativa evenemangen ordnas på en fysiskt annan plats. I synnerhet när man överväger att ordna religiösa evenemang och alternativ verksamhet inom enheten ska man i det praktiska

genomförandet försäkra sig om att likabehandlingen av barnen inte äventyras och att inga barn stämplas. Daghemmet ansvarar för barnens säkerhet i alla situationer.

- Daghemmet får någon gång i månaden besök av Jomalas församlingsmusiker som sjunger med barnen, eller så besöker vi Församlingshemmet
- Vi besöker julkyrkan i samband med att adventstiden infaller.
- Likvärdig verksamhet, t.ex. sagostund eller en alternativ sångsamling, ordnas för de barn som inte deltar i sångstunderna.
- Vi informerar vårdnadshavarna i våra kalendarier om när församlingsmusikern kommer på besök eller om andra religiösa evenemang sker och de har på så sätt möjlighet att i god tid välja om barnet ska delta eller ej. Personalen har som ansvar att kommunicera med vårdnadshavarna vilka evenemang som de enskilda barnen ska delta i.
- Personalen informerar, svarar på eventuella frågor och ser till att de barn som deltar/inte deltar i de evenemangen inte utsätts för någon form av stämpling eller utsatthet.